

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Фізико-математичний факультет

Кафедра теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності

***Соціально-екологічна безпека життєдіяльності (в т.ч. основи охорони праці):
Безпека життєдіяльності***

СИЛАБУС

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності.

Протокол від «31» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(С.І. Садовий)

Розробники: кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Пуляк О.В.,

Ел. адреса: Кафедра Технологій <kafedratehnologiy@gmail.com>

Інша контактна інформація:

2. Опис навчальної дисципліни

Назва дисципліни:	Безпека життєдіяльності
Спеціальність:	015 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)
Освітньо-професійна програма:	015 Професійна освіта
Рівень вищої освіти:	бакалавр
Форма навчання:	денна
Курс:	1
Семестр:	1

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Тип дисципліни	Нормативна
Кількість кредитів –	3
Блоків (модулів) –	4
Загальна кількість годин –	90
Тижневих годин для денної форми навчання:	1
Лекції	20 год.
Практичні, семінарські	16 год.
Лабораторні	-
Самостійна робота	54 год.
Індивідуальне науково-дослідне завдання (есе, аналітичний звіт, тези тощо)	
Вид підсумкового контролю:	Диф. залік
Сторінка дисципліни на сайті університету	http://moodle.kspu.kr.ua/enrol/index.php?id=660 https://phm.cuspu.edu.ua/images/Безпека_життєдіяльності_та_основи_охорони_праці_2017.pdf
Зв'язок з іншими дисциплінами.	«Екологія», «Біологія», «Психологія», «Географія», «Математика», «Фізика», «Хімія», «Філософія», «Соціологія», «Менеджмент»

3-4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити НС та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання (ОГ), а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання вивчення дисципліни передбачає опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-

обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику, забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку. Засвоївши дисципліну "Безпека життєдіяльності" майбутні бакалаври повинні володіти сукупністю загальнокультурних та професійних компетенцій з питань безпеки життєдіяльності, охорони праці та охорони праці в галузі у відповідних напрямках підготовки для вирішення професійних завдань, пов'язаних із гарантуванням збереження життя та здоров'я персоналу ОГ в умовах небезпечних і надзвичайних ситуацій. **Заплановані результати навчання:**

В результаті вивчення дисципліни "Безпека життєдіяльності" бакалаври у відповідних напрямках підготовки повинні мати такі головні загальнокультурні та професійні компетенції.

Заплановані результати навчання:

Знати:

- основні характеристики навколишнього середовища, виявлення загальних закономірностей виникнення небезпек, їх властивостей, наслідків їх впливу на організм людини, основ захисту здоров'я та життя, довкілля від небезпек;
- сучасні проблеми і головні завдання безпеки життєдіяльності;
- культуру безпеки і ризик-орієнтоване мислення, при якому питання безпеки, захисту й збереження навколишнього середовища розглядаються як найважливіші пріоритети в житті й діяльності;
- основні проблеми екологічної безпеки;
- основні методи збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу та учасників освітнього процесу.

Вміти:

- визначити коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити НС та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- володіти основними методами збереження здоров'я та працездатності персоналу;
- оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- впровадження безпечних технологій, вибір оптимальних умов і режимів праці, проєктування та організація робочих місць на основі сучасних технологічних та наукових досягнень

– Загальні компетентності (ЗК) охоплюють:

- **ЗК2.** Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу суспільства та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- **ЗК5.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.

– Фахові компетентності спеціальності (ФК):

- **ФК21.** Здатність впроваджувати ефективні методи організації праці відповідно до вимог екологічної безпеки, безпеки життєдіяльності та охорони і гігієни праці.

- **ФК24.**Здатність управляти комплексними діями / проєктами, відповідати за прийняття рішень у непередбачуваних умовах та професійний розвиток здобувачів освіти і підлеглих.
- **Програмні результати навчання:**
- ПРН7. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення.
- ПРН24. Володіти основами управління персоналом і ресурсами, навичками планування, контролю, звітності на виробництвах, в установах, організаціях галузі легкої промисловості.
- ПРН32.Дотримуватися вимог безпеки праці, екологічної безпеки та здорового способу життя як у професійно-педагогічній діяльності, так і при організації виробничих процесів.

5. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Тиж. / дата / год.	Тема, план	Форма діяльності (заняття) /	Література Ресурси в Інтернеті	Самостійна робота, завдання, год.	Вага оцін- ки	Термін викона- ння
Тиж. 1. 6 акад. год.	Блок 1/Модуль І. Тема 1 Вступ. Наукові основи безпеки життєдіяльності Тема 2 Ризик. Ризик-орієнтоване мислення. Управління ризиком. Тема 3 Надзвичайні ситуації. Природні загрози та їх характеристика	Лекція Лекція Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с. 2.Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій – http://www.mns.gov.ua 3. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2019 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua 4. Мудл ЦДПУ.	Категорійно-понятійний апарат з безпеки життєдіяльності, таксономія небезпек. Ризик як кількісна оцінка небезпек. Природні загрози та характер їхніх проявів і дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Застосування ризик орієнтованого підходу для побудови імовірнісних структурно-логічних моделей виникнення та розвитку НС. (7 год)		
Тиж. 2. 2 акад. год.	Блок 1/Модуль І. Тема 4. Надзвичайні ситуації техногенного та соціального характеру.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Сутність поняття техногенної, соціальної та природної небезпеки за видами діяльності людини. Інтенсивність прояву небезпечних факторів залежно від виду середовища.. (7 год)		

			2.Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій – http://www.mns.gov.ua 3. Національна доповідь про стан техногенної та природної безпеки в Україні у 2019 році [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua			
Тиж. 3. 2 акад. год	Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності. Ризик як кількісна оцінка небезпек	Практичне заняття				
Тиж. 4. 2 акад. год.	Тема 5 Техногенні небезпеки та їх наслідки. Механічні негативні фактори середовища. Шум, вібрація. Негативна дія на організм, засоби захисту.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Термічні фактори та спеціальні засоби попередження і захисту від них. (7 год)		
Тиж. 5. 2 акад. год..	Тема 6. Електронбезпека та пожежна безпека.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Загальні вимоги пожежної безпеки. Правила поведінки людей у разі виникнення пожежі. Джерела виникнення та види соціальних небезпек. Руйнівні ідеї та течії, їх наслідки для людини та людства в цілому (7 год)		

Тиж. 6. 2 акад. год.	Тема 2. Надзвичайні ситуації. Природні загрози та їх наслідки.	Практичне заняття				
Тиж. 7. 2 акад. год.	Тема 7. Радіаційні небезпеки. Шкідливі речовини. Електромагнітні негативні фактори середовища.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Характеристики радіоактивного випромінювання. Класи небезпеки шкідливих речовин. (7 год)		
Тиж. 8. 2 акад. год	Тема 8. Психологічна діяльність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Специфічні властивості зорового аналізатора, межі його сприйняття. Фізіологічна дія кольорів на людський організм. (5 год) Культура життєдіяльності як фактор попередження виникнення небезпечних ситуацій та зменшення їх шкідливого впливу. Прогнозування здоров'я. Захворюваність (інфекційна, неінфекційна, гостра, хронічна) та смертність як показники стану здоров'я населення. Фактори ризику, групи ризику. СНІД. Методи протидії залученню до тютюнопаління, вживання алкоголю та наркотиків. Профілактика шкідливих звичок. Профілактика суїциду. Здоров'я родини. Фактори ризику в сім'ї. Репродуктивне здоров'я, вагітність, попередження		

				спадкових хвороб. (7 год)		
Тиж. 9. 2 акад. год.	Тема 3. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Негативні фактори середовища життєдіяльності. Шум, інфразвук, ультразвук та вібрація. Повітря робочої зони. Електробезпека.	Практичне заняття				
Тиж. 10. 2 акад. год	Тема 9. Безпека харчування.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			
Тиж. 11. 2 акад. год.	Тема 10. Організація навчального середовища. Ергономіка в курсі безпеки життєдіяльності. Основні типи негативної поведінки в закладах освіти. Правила поведінки.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с. 2. Безпека дітей та підлітків: боулінг, секстинг, грумінг тощо. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://naurok.com.ua/webinar/bezpeka-ditey-ta-pidlitkiv-onlayn-kiber-buling-seksting-gruming-ta-kontent-scho-shkodit	Профілактика фізіологічних та психоневрологічних порушень. Харчові добавки як можливі забруднювачі. Нітрати, нітрити, нітрузоаміни в продуктах, шляхи зменшення їх кількості. Роль своєчасно наданої та правильно проведеної першої медичної допомоги в урятуванні життя і здоров'я потерпілого. (7 год) Візуальна діагностика стану потерпілого. Медична аптечка. Використання підручних матеріалів при наданні першої медичної допомоги. Порядок проведення реанімаційних заходів. Термін, послідовність та методика проведення штучного дихання та непрямого масажу серця. Діагностика відновлення		

				життєдіяльності організму. (7 год)		
Тиж. 12. 4 акад. год.	Тема 4. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Негативні фактори середовища життєдіяльності. Електромагнітні поля та випромінювання Пожежна безпека.	Практичне заняття	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			
Тиж. 13. 2 акад. год.	Тема 5. Психологічна діяльність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Соціально-політичні небезпеки.	Практичне заняття	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			
Тиж. 14. 2 акад. год.	Тема 6. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.	Лекція	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			

Тиж. 15. 2 акад. год.	Тема 6. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я. Безпека харчування.	Практичне заняття	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			
Тиж. 16. 2 акад. год.	Тема 7. Вивчення основ організації навчального середовища.	Практичне заняття	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.			
Тиж. 17. 2 акад. год.	Тема 8. Модульна контрольна робота.	Он-лайн	1. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці в галузі. <i>Курс лекцій:</i> Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр". Кропивницький, 2017. 184 с.	Написати тест.		

6. Література для вивчення дисципліни.

1. Безпека життєдіяльності: підручник / О.І. Запорожець, В.М. Заплатинський, Б.Д. Халмурадов, В.І. Применко, В.О. Михайлюк, Т.Я. Каніцула. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 448 с.
2. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці. *Курс лекцій:* Навчальний посібник для студентів вищих

- педагогічних навчальних закладів всіх спеціальностей за освітньо-кваліфікаційним рівнем "бакалавр" / А.І. Ткачук, О.В. Пуляк. – Перевидання, доповнене та перероблене. – Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард". – 2017. – 184 с.
3. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: Підручник. – К.: ВД „Професіонал”, 2004. – 560 с.
4. Березуцький В.В., Васьковець Л.А., Вершиніна Н.П. та ін. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник / За ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.: Факт, 2005. – 384 с.
5. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – Львів: Видавництво "Бескид Біт", 2005. – 304 с.
6. Яремко З.М. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 320 с.
7. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге вид., доп. та перероб. / К.Н. Ткачук, М.О. Халімовський, В.В. Зацарний та ін. — К.: Основа, 2006 — 448 с.
8. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: Соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії: Навч. посіб. – К.: Либідь, 2006. – 328 с.
9. Касьянов М.А., Ревенко Ю.П., Медяник В.О., Арнаут І.М., Друзь О.М., Тищенко Ю.А. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. – Луганськ: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту. ім. В. Даля, 2006. – 284 с
10. Геврик Є.О. Безпека життєдіяльності. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2007. – 384 с.
11. Михайлюк В.О., Халмурадов Б.Д. Цивільна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 158 с.
12. Сыромятников И.В. Терроризм – зло: учебное пособие для учащихся старшей ступени общеобразовательных учреждений / Под ред. А.Г. Караяни. - М.: СГА, 2008.
13. Мохняк С.М., Дацько О.С., Козій О.І., Романів А.С., Петрук М.П., Скіра В.В., Васійчук В.О., Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник. – Львів. Видавництво НУ "Львівська політехніка", 2009. м – 264 с.
14. Мягченко О. П. Безпека життєдіяльності людини та суспільства. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 384 с.
15. Основи охорони праці. Модуль 1: Правові та організаційні питання охорони праці, основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії : навч.-метод. посібник / Е.Н. Абільтарова, М.С. Корець, С. М. Яшанов. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – 409 с.
16. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П. Чорна О. Г. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 276 с.
17. Управління охороною праці: Навч. посібник. / Ткачук К.Н., Мольчак Я.О., Каштанов С.Ф., Полукаров О.І., Ткачук К.К., Полукаров Ю.О., Стасюк В.М. – Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2011. – 288 с.
18. Зеркалов Д.В. Безпека життєдіяльності. Навч. посіб. – К.: Основа, 2011. – 526 с.
19. Закон України "Кодекс цивільного захисту України" від 02.10.2012 № 5403-VI (в редакції від 01.07.2013).
20. Піскунова Л.Е., Прилипко В.А., Зубок Т.О. Безпека життєдіяльності: Підручник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2012. – 224 с.
21. Зеркалов Д.В. Безпека праці. Монографія. – К.: "Основа". 2012. – 637 с.
- Основи охорони праці. Модуль 2: Основи безпеки праці, пожежної безпеки : навч.-метод. посібник / Е.Н. Абільтарова, М.С. Корець, С.М. Яшанов. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2012. – 387 с.
11. Офіційний сайт Державної служби України з надзвичайних ситуацій – <http://www.mns.gov.ua>
12. Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>.

13. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua>

7. Політика виставлення балів. Вимоги викладача

Специфічною особливістю курсу є його повна спрямованість на щоденне використання одержаних компетентностей у професійній діяльності та особистому житті. Головна увага оцінювання приділяється рівням умінь та навичок студентів. Тому для проведення контролю знань а семінарських заняттях створюються теоретичні та практичні події, під час яких перевіряються вміння студентів застосовувати свої знання у стандартних і нестандартних ситуаціях.

Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів на семінарських заняттях, експрес-контролю, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- аналіз аналітичної інформації;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, розрахунково-графічні роботи);
- самостійне опрацювання тем;
- використання приладів, таблиць, схем.

Максимальний бал за виступ з питань семінарського заняття – 5 балів.

Студент, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях студент може відпрацювати пропущені семінарські заняття, захистити реферати, а також ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

Модульний контроль проводиться на останньому занятті. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не перевищує двох академічних годин.

Форми проведення модульних контролів під час вивчення дисципліни:

- комплексна письмова тестова модульна контрольна робота.

До модульних контрольних робіт допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю.

За виконання завдань модульного контролю студент отримує кількість балів, які враховують в процесі розрахунків залікової оцінки: максимальна кількість балів – 20. У процесі виконання контрольних завдань студент може користуватися лише тими допоміжними матеріалами, які визначені викладачем.

Індивідуальне науково-дослідне завдання (не обов'язкове)

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчального процесу, що створює умови для реалізації творчих можливостей студента. враховує його уподобання та нахили.

Індивідуальні завдання включають виконання розрахунково-графічних робіт, написання та захист рефератів.

Студент виконує розрахунково-графічну роботу одного із варіантів вихідних даних , що видаються викладачем.

8. Підсумковий контроль

Підсумкова кількість балів визначається викладача як:

- сума балів за усіма поточними формами контролю, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни, модульної контрольної роботи та контролю самостійної роботи.